

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

एम.ए. भाग १

मराठी अभ्यासक्रम

अभ्यासपत्रिका क्र. १
मराठी वाङ्.मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

अभ्यासपत्रिका क्र. २
साहित्य : समीक्षा आणि संप्रदाय

अभ्यासपत्रिका क्र. ३
विशेष लेखकाचा अभ्यास (विंदा करंदीकर)

अभ्यासपत्रिका क्र. ४ (ऐच्छिक)
स्त्रीवादी साहित्य
वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास (नाटक)

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
एम.ए.भाग १ - मराठी अभ्यासक्रम
जून २००८ पासून
अभ्यासपत्रिका क्र.१ : मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
(प्रारंभ ते १९६०)

* अध्ययन अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये

तासिका १६

१. साहित्य आणि संस्कृती यांच्यातील अनुबंधाचा शोध घेणे
२. संस्कृतीची विविध अंगे आणि साहित्य निर्मितीच्या प्रेरणा, साहित्यातील प्रवाह, प्रवृत्ती यांचा परस्पर संबंध जाणून घेणे
३. मराठी/महाराष्ट्र संस्कृतीची जडणघडण, त्यातील ठळक वैशिष्ट्ये आणि मराठी साहित्य यातील परस्पर संबंधांचा शोध घेणे

विभाग पहिला :- घटक विश्लेषण

(प्रारंभ ते १८१८)

तासिका ४०

१. संस्कृती : व्याख्या व स्वरूप, संस्कृती व साहित्य यातील परस्पर संबंध
२. महाराष्ट्र संस्कृती : उद्गम, अन्य संस्कृतीशी संबंध, मराठी भाषा व साहित्य यांचा उगम
३. महाराष्ट्रातील धर्म संप्रदाय (नाथ, महानुभाव, वारकरी, दत्त, समर्थ, विरशैव) आणि मराठी साहित्य यातील परस्पर संबंध.
४. महाराष्ट्रातील राजवटी (यादवकालीन, बहामनीकालीन, शिवकालीन, पेशवेकालीन) आणि मराठी साहित्य यातील परस्पर संबंध.
५. या कालखंडातील साहित्यप्रसाराची माध्यमे व साहित्य प्रकार (ओवी, अभंग, आर्या, श्लोक, आरती, भारुड, गवळणी, विरहिणी, पोवाडा, लावणी, फटका, कीर्तन, तमाशा आदी)

विभाग दुसरा - घटक विश्लेषण

(१८१८ ते १९६०)

तासिका ४०

६. ब्रिटीश राजवटीचे महाराष्ट्रीय जीवनावरील परिणाम - ब्रिटीश संस्कृती व महाराष्ट्र संस्कृती यातील परस्पर संबंध/संघर्ष यांचा मराठी वाङ्मयावरील परिणाम
७. या कालखंडातील धर्म विषयक चळवळी (परमहंस सभा, प्रार्थना समाज, सत्यशोधक समाज) आणि समाज सुधारणाविषयक चळवळी (स्त्री सुधारणेचे प्रयत्न, बहुजन समाजाच्या चळवळी) आणि मराठी साहित्य यांचे परस्पर संबंध
८. या कालखंडातील नियतकालिकांचे युग, भाषांतर युग, पाश्चात्य साहित्याचा प्रभाव, मराठी साहित्यप्रकारांना लाभलेले निराळेपण
९. या कालखंडातील राजकीय घडामोडी, स्वातंत्र्यविषयक चळवळी आणि मराठी साहित्य

संदर्भ ग्रंथ :-

१. साहित्य आणि संस्कृती, दु.का.संत
२. महाराष्ट्र संस्कृती, पु.ग.सहस्रबुध्दे
३. संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती, गं.बा.सरदार
४. मराठी संत मंडळाचे ऐतिहासिक कार्य, बा.रं.सुंठणकर

५. मराठी साहित्य, समाज व संस्कृती, वसंत आबाजी डहाके
६. धर्म संप्रदाय आणि मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय, र.बा.मंचरकर
७. पाच भक्ती संप्रदाय, र.रा.गोसावी
८. ओवी ते लावणी, श्री.रं.कुलकर्णी
९. मध्ययुगीन मराठी साहित्य : एक पुनर्विचार, श्री.रं.कुलकर्णी
१०. प्राचीन मराठी गद्य : प्रेरणा व स्वरूप, श्री.रं.कुलकर्णी
११. यादवकालीन महाराष्ट्र, डॉ.मु.ग.पानसे
१२. पेशवेकालीन महाराष्ट्र, भाग १ व २, वा.कृ.भावे
१३. अर्वाचीन मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, डॉ.सदा कऱ्हाडे
१४. साहित्याचे सांस्कृतिक संचित, डॉ.प्रल्हाद लुलेकर
१५. राजकीय चळवळ आणि मराठी नाट्यसृष्टी, डॉ.शनवारे
१६. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ६, म.सा.प.
१७. महाराष्ट्राच्या सामाजिक जीवनातील स्थित्यंतरे, भ.श्री.पंडीत
१८. महात्मा बसवेश्वर, डॉ.अशोक कामत
१९. वीरशैवांचे हिंदी मराठी वाङ्मय, डॉ.श्यामा घोणसे

प्रश्नपत्रिका स्वरूप व गुणविभागणी
एम.ए.भाग १ - मराठी अभ्यासक्रम
जून २००८ पासून
अभ्यासपत्रिका क्र.१ : मराठी वाङ्.मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
(प्रारंभ ते १९६०)

वेळ ३ तास		गुण ८०
प्रश्न १ ला	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न	१६
प्रश्न २ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ३ रा	टीपा लिहा (चार पैकी दोन)	१६
प्रश्न ४ था	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ५ वा	टीपा लिहा (चार पैकी दोन)	१६

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
एम.ए.भाग १ - मराठी अभ्यासक्रम
जून २००८ पासून
अभ्यासपत्रिका क्र.- २ : साहित्य : समीक्षा आणि संप्रदाय

* अध्ययन अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये

तासिका ८

१. साहित्याच्या व्यवच्छेदक लक्षणांबाबत विचारांची आणि वाङ्.मयीन मूल्यमापनाच्या दृष्टीची समज वाढविणे.
२. समीक्षा आणि उपयोजित समीक्षा याविषयी उचित समज निर्माण होण्यास मदत करणे, अशा पध्दतीने समीक्षा करण्याची क्षमता वाढविणे.

प्रथम सत्र घटक विश्लेषण

तासिका ४४

१. समीक्षेचे स्वरूप

- १.१ समीक्षेच्या व्याख्या
- १.२ समीक्षा - प्रक्रियेचे घटक (वाचन, आकलन, आस्वाद, मूल्यमापन)
- १.३ समीक्षेचे प्रयोजन व कार्य (परिचय, अभिप्राय, विश्लेषण, परीक्षण, स्पष्टीकरणात्मक टिपण इ.)
- १.४ साहित्यकृती - लेखक, वाचक - समीक्षक यांचा परस्पर संबंध
- १.५ समीक्षेची बलस्थाने व मर्यादा

१. समीक्षेची व्याप्ती

- २.१ साहित्यकृतीनिष्ठ समीक्षा
- २.२ साहित्यप्रकारनिष्ठ समीक्षा
- २.३ वाङ्.मयेतिहास आणि समीक्षा
- २.४ वाङ्.मयीन मूल्य व जीवनमूल्य यांचा परस्परसंबंध
- २.५ समीक्षाशास्त्र : स्वतंत्र ज्ञानशाखा

३. आदर्श समीक्षकाची संकल्पना

- ३.१ समीक्षकाचे गुणविशेष : संवेदनशीलता, रसिकता, विश्लेषकता, चिकित्सकता, मूल्यविवेक, तादाम्यक्षमता, बहुश्रुतता, तटस्थता इत्यादी
- ३.२ समीक्षकाने पाळावयाची पथ्ये : समीक्षा विषयाचे अवधान व तारतम्य, निकषाचे तारतम्य, व्यक्तिनिष्ठता व वस्तुनिष्ठता याचे तारतम्य, मांडणी व शैली यासंबंधीचे तारतम्य, संगती व सुसूत्रता यांचे भान, स्पष्टता व नेमकेपणा आणि तार्किकता यासंबंधीचा विवेक

४. साहित्यातील संप्रदाय व समीक्षा यातील अनुबंध

- ४.१ अभिजातवाद
- ४.२ स्वच्छंदतावाद
- ४.३ वास्तववाद
- ४.४ अस्तित्त्ववाद

विभाग दुसरा

५. मराठी समीक्षेची वाटचाल

तासिका ४४

- ५.१ मढेकरपूर्व समीक्षा (स्थूल आढावा)

- ५.२ मर्ढेकरांचा समीक्षा विचार (स्थूल आढावा)
 ५.३ मर्ढेकरोत्तर समीक्षा (स्थूल आढावा)
- ६ **प्रमुख समीक्षकांचे कार्य -**
 ६.१ श्री.के.क्षीरसागर,
 ६.२ गो.म.कुलकर्णी,
 ६.३ रा.ग.जाधव,
 ६.४ गंगाधर पाटील,
 ६.५ भालचंद्र नेमाडे,
 ६.६ यशवंत मनोहर
७. **समीक्षा पध्दती**
 ७.१ आस्वादक समीक्षा पध्दती
 ७.२ चरित्रात्मक समीक्षा पध्दती
 ७.३ रुपवादी समीक्षा पध्दती
 ७.४ मानसशास्त्रीय समीक्षा पध्दती
 ७.५ समाजशास्त्रीय समीक्षा पध्दती
 ७.६ शैलीवैज्ञानिक समीक्षा पध्दती
८. **उपयोजित समीक्षा**
 ८.१ समाजशास्त्रीय समीक्षा पध्दती - कोल्हाट्याचं पोर, किशोर शांताबाई काळे
 ८.२ शैलीवैज्ञानिक समीक्षा पध्दती - तुकारामाचे अभंग
 ८.२.१ सुंदर ते ध्यान उभे विटेवरी | कर कटावरी ठेवूनियां ||२||
 ८.२.२ बरे झाले देवा निघाले दिवाळे | बरी या दुष्काळे पीडा केली ||१३३५||
 ८.२.३ परिसें गे सुनेबाई | नको वेचूं दूध दही ||४२१९||
 ८.२.४ सुख वाटे तुझे वर्णिता पवाडे | प्रेम मिठी पडे वदनास्त ||६०७४||
 ८.२.५ विडुलावांचोनि ब्रह्म जें बोलती | वचन ते संती मानूं नये ||३८८२||
 अभंगांचे क्रमांक श्री तुकाराम बाबांच्या अभंगांची गाथा, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, पुनर्मुद्रण १९७३

यातील आहेत.

संदर्भ साहित्य:-

१. साहित्य सिध्दांत - रेने वेलेक, ऑस्टीन वॉरेन - अनुवाद स.गं.मालशे
२. मराठी टीका - वसंत दावतर
३. टीकाविवेक - श्री.के.क्षीरसागर
४. मराठी समीक्षेची वाटचाल - गो.म.कुलकर्णी
५. नवसमीक्षा काही विचार प्रवाह - संपादक गो.म.कुलकर्णी
६. मराठी साहित्य स्वातंत्र्योत्तर संदर्भ - रा.ग.जाधव
७. निळी पहाट - रा.ग.जाधव
८. समीक्षेची नवी रुपे - गंगाधर पाटील
९. टीकास्वयंवर - भालचंद्र नेमाडे
१०. नवे साहित्यशास्त्र - यशवंत मनोहर
११. सौंदर्य आणि साहित्य - बा.सी.मर्ढेकर
१२. टीका आणि टीकाकार - वा.भा.पाठक
१३. साहित्य : निर्मिती आणि समीक्षा - वा.ल.कुलकर्णी
१४. टीका आणि टीप्पणी - वा.ल.कुलकर्णी
१५. सौंदर्यानुभव - प्रभाकर पाध्ये

१६. आस्वाद - प्रभाकर पाध्ये
१७. साहित्याचा कस - उत्तम क्षीरसागर
१८. साहित्य समीक्षा : स्वरूप आणि विकास - ना.रा.गोडबोले, गं.ना.जोगळेकर
१९. वाङ्.मयीन टीका - रा.शं.वाळींबे
२०. नववाङ्.मयीन प्रवृत्ती आणि प्रमेये - रा.ग.जाधव
२१. रूपवेध - नरहर कुरुंदकर
२२. वाङ्.मयीन वाद संकल्पना आणि स्वरूप - गो.म.कुलकर्णी गौरवग्रंथ, मेहता पब्लिशिंग हाऊस
२३. मढेकरांची सौंदर्यमीमांसा - प्रभाकर पाध्ये
२४. छांदसी - पु.शि.रेगे
२५. खडक आणि पाणी - गंगाधर गाडगीळ
२६. मानसशास्त्रीय समीक्षा - डॉ.अ.बा.कुलकर्णी
२७. परंपरा आणि नवता - गो.वि.करंदीकर
२८. रसास्वाद - माधव आचवल
२९. पाण्यावरल्या रेषा - गंगाधर गाडगीळ
३०. साहित्यातील अधोरेखिते - म.द.हातकणंगलेकर
३१. साहित्याचे तत्वज्ञान - वि.ना.ढवळे
३२. टीकाशास्त्र परिचय - ब.लु.सोनार
३३. समतोल समीक्षा - डॉ.श्रीपाल सबनीस
३४. तुकारामाचे निवडक १०० अभाग - डॉ.प्र.न.जोशी
३५. शैली मिमांसा - दिलीप धोंडगे
३६. तुकारामाची शैली - डॉ.दिलीप धोंडगे
३७. कोल्हाट्याचं पोर - डॉ.किशोर शांताबाई काळे, ग्रंथाली प्रकाशन
३८. विसाव्या शतकातील मराठी समीक्षा, संपा.विलास खोले, प्रतिमा प्रकाशन

प्रश्नपत्रिका स्वरूप व गुणविभागणी
एम.ए.भाग १ - मराठी अभ्यासक्रम
जून २००८ पासून
अभ्यासपत्रिका क्र.२ : साहित्य समीक्षा आणि संप्रदाय

वेळ ३ तास		गुण ८०
प्रश्न १ ला	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न २ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ३ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ४ था	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ५ वा	टीपा लिहा (चार पैकी दोन)	१६

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
एम.ए.भाग १ - मराठी अभ्यासक्रम
जून २००८ पासून

MR - ३ : विशेष लेखकाचा अभ्यास (आधुनिक)
विंदा करंदीकर (गो.वि.करंदीकर)

* उद्दिष्ट्ये

तासिका ८

१. एकाच लेखकाच्या समग्र वाङ्.मयीन कर्तृत्वाचे आकलन करून देणे.
२. लेखकाच्या साहित्य कर्तृत्वाच्या आधारे त्याच्या वाङ्.मयीन व्यक्तिमत्त्वाचा परिचय करून घेणे.
३. लेखकाचा काळ आणि त्याची साहित्य निर्मिती, साहित्य प्रवास यातील संगतीचा शोध घेणे.
४. लेखकाने मराठी वाङ्.मयात विविध वाङ्.मय प्रकारांमध्ये घातलेली भर लक्षात घेणे.

अभ्यासक्रम

विभाग पहिला - घटक विश्लेषण

कवि विंदा करंदीकर

तासिका ४०

१. **संहिता** - संपादक : मंगेश पाडगावकर, कान्तिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, सुधारित दुसरी आवृत्ती १९८७
२. **आदिमाया** - संपादक : विजया राजाध्यक्ष, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई सुधारित आवृत्ती २०००
(आदिमाया या संग्रहातील १. रक्तसमाधी, २. अजुनी न जखम बुजे, ३. झपाटलेले पाय वळावे,
४. फितुर जाहले तुजला अंबर, ५. शपथ तुला, ६. साठीचा गझल, ७. झपताल, ८. संहिता,
९. कावेरी डोंगरे, १० बकी, ११. थोडी सुखी थोडी कष्टी, १२. त्रिवेणी या तसेच अखेरच्या भागातील
क्रं.१०९ ते १२० अशा चोवीस कविता वगळलेल्या आहेत)
३. **अष्टदर्शने** - विंदा करंदीकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई २००३
४. **अजबखाना** - (राणीचा बाग, एकदा काय झाले, एटू लोकांचा देश, टॉप, सात एके सात, सशाचे कान, परी ग परी या संग्रहातील बालकवितांचे एकत्रीकरण) विंदा करंदीकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, सहावी आवृत्ती २००३.

विभाग दुसरा

लघुनिबंधकार गो.वि.करंदीकर

तासिका ४८

५. **करंदीकरांचे समग्र लघुनिबंध** - संपादक विजया राजाध्यक्ष, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई पहिली आवृत्ती १९९६ किंवा स्पर्शाची पालवी, पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई ४ थी आवृत्ती १९९९, आकाशचा अर्थ, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई २ री आवृत्ती २००४.
समीक्षक गो.वि.करंदीकर
६. **परंपरा आणि नवता** : गो.वि.करंदीकर, पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई, २ री आवृत्ती १९८०
अनुवादक गो.वि.करंदीकर
७. **अॅरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र** : पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई ४ थी आवृत्ती २००२
गो.वि.करंदीकरकृत अर्वाचीनीकरण
८. **संत ज्ञानेश्वरांचा अमृतानुभव** (ज्ञानेश्वरांच्या अमृतानुभवाचे अर्वाचीन मराठीत रुपांतर), मौज प्रकाशन.

संदर्भ साहित्य:-

१. बहुपेडी विंदा खंड १ - डॉ.विजया राजाध्यक्ष, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई २००५
२. बहुपेडी विंदा खंड २ - डॉ.विजया राजाध्यक्ष, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई २००६

३. लेणे प्रतिभेचे - विंदा करंदीकर : एक अभ्यास - डॉ.गीता जोशी, राजहंस प्रकाशन पुणे डिसेंबर २००४
४. उद्गार ! - गो.वि.करंदीकर,मौज प्रकाशन गृह, मुंबई २००५
५. संवाद (समीक्षक गो.वि.करंदीकर यांची मुलाखत) - डॉ.विजया राजाध्यक्ष, ग्रंथाली मुंबई १९८५.
६. कविता रती - दिवाळी अंक २००५ संपादक पुरुषोत्तम पाटील, विजय पोलीस वसाहत, वाडीभोकर रस्ता, देवपूर धुळे.
७. ललित, एप्रिल २००६ (विंदा करंदीकर विशेषांक) संपादक, अशोक कोठावळे, मुंबई
८. विंदा (गौरवग्रंथ) ग्रंथाली
९. रास - सुमा करंदीकर, मौज
१०. ज्ञानदेव विरचित अनुभवामृताचे विंदाकृत अर्वाचीनीकरण - डॉ.म.सु.पाटील, कविता रती, दिवाळी अंक २००२, पृ.क्र.४०-५५
११. विंदा करंदीकरांच्या कवितेतील आधुनिकता - ज्योतिका ओझरकर साहित्य, मुंबई मराठी साहित्य संघ, मुंबई, फेब्रुवारी-मार्च २००६
१२. विंदा करंदीकरांची मुक्तछंदातील कविता - शुभांगी पातुरकर, भाषा आणि जीवन, मराठी अभ्यास परिषद पुणे, दिवाळी २००६
१३. संत ज्ञानेश्वरांचा अमृतानुभव - विंदा करंदीकर, मौज प्रकाशन गृह मुंबई दुसरी आवृत्ती १९९६.

प्रश्नपत्रिका स्वरूप व गुणविभागणी
एम.ए.भाग १ - मराठी अभ्यासक्रम
जून २००८ पासून
अभ्यासपत्रिका क्र.३ : विशेष लेखकाचा अभ्यास (आधुनिक)
विंदा करंदीकर

वेळ ३ तास		गुण ८०
प्रश्न १ ला	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न २ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ३ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ४ था	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ५ वा	टीपा लिहा (चार पैकी दोन)	१६

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
एम.ए.भाग १ - मराठी अभ्यासक्रम
जून २००८ पासून
अभ्यासपत्रिका क्र.- ४ : स्त्रीवादी साहित्य (ऐच्छिक)

* अध्ययन अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये

तासिका ८

१. मराठी साहित्यातील नव्या वाङ्.मयीन प्रवाहांचा परिचय करून घेणे.
२. स्त्रीवादी साहित्य प्रेरणांचा व प्रवृत्तींचा अभ्यास करणे
३. स्त्रीवादी साहित्यामुळे साहित्यक्षेत्रात झालेल्या बदलांचे स्वरूप अभ्यासणे आणि त्याची कारणमीमांसा करणे.

विभाग पहिला

घटक विश्लेषण :-

तासिका ४०

१. स्त्रीवादाची प्रेरणा, संकल्पना आणि स्वरूप
२. स्त्री मुक्तीची आंदोलने आणि स्त्रीवादी साहित्य यातील अनुबंध
३. पाश्चात्य स्त्रीवादी साहित्याचा स्थूल परिचय
४. मराठी साहित्यातील स्त्रीवादी जाणिवेचे स्वरूप आणि तिची वैशिष्ट्ये.
(कथा, कविता, कादंबरी, चरित्र, निबंध, नाटक इ. वाङ्.मय प्रकारांच्या संदर्भात)

विभाग दुसरा

* स्त्रीवादी दृष्टिकोनातून पुढील साहित्यकृतींचा विशेष अभ्यास

तासिका ४८

१. तिची कहाणी (कविता) - ना.धों.महानोर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
२. भूमी (कादंबरी) - आशा बगे, मौज प्रकाशन, मुंबई
३. चार चौघी (नाटक) - प्रशांत दळवी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
४. आंधळ्याच्या गायी (कथा) - मेघना पेठे, राजहंस प्रकाशन, पुणे
५. संदर्भ स्त्री-पुरुष (निबंध) - अश्विनी धोंगडे, दिलीप राज प्रकाशन, पुणे
६. कहाणी लंडनच्या आजीबाईची (चरित्र) - सरोजिनी वैद्य, राजहंस प्रकाशन, पुणे

संदर्भ साहित्य:-

१. भारतीय स्त्री जीवन - गीता साने
२. ज्योतिबा फुले आणि स्त्री मुक्तीचा विचार - डॉ.गेल ऑम्ब्रेट, लोकवाङ्.मय गृह १९९०
३. स्त्रीवादी समीक्षा, स्वरूप आणि उपयोजन - डॉ.अश्विनी धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन पुणे १९९३
४. स्त्री-पुरुष तुलना - संपा.डॉ.स.गं.मालशे, मुंबई मराठी ग्रंथ संग्रहालय
५. बायकडा - श्री.के.क्षीरसागर
६. बायकांचा जन्म - शांता किल्लोस्कर
७. हिंदू संस्कृती आणि स्त्री - आ.ह.साळुंके
८. स्त्री प्रश्नांची चर्चा १९ वे शतक - प्रतिभा रानडे
९. शोध स्वतःचा - विद्या बाळ
१०. भारतीय स्त्री जीवन - लीला पाटील

११. स्त्रीवाद स्वरूप आणि समीक्षा - डॉ.अश्विनी धोंगडे
१२. श्रीवाणी - स्त्री साहित्य विशेषांक - सप्टें.ऑक्टो.१९९३, का.स.वाणी प्रगत अध्ययन केंद्र धुळे
१३. अनुष्टुभ - स्त्रीवाद विशेषांक - ऑक्टो.१९८७
१४. महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका - अंक २५८ जुलै सप्टें.१९९१
१५. स्त्रीवादी समीक्षा : स्वरूप आणि उपयोजन - संपा.मंगला वरखेडे, का.स.वाणी प्रगत अध्ययन केंद्र धुळे
१६. Feminism in our time - Edited by Miriam Schneir Vintage १९९४
१७. स्त्रीवादी कादंबऱ्या - शंकर सारडा, पुष्प प्रकाशन
१८. चारचौघी : एक दृष्टिकोन, रजनी अपसिंगेकर, लोकवाङ्मय गृह मुंबई
१९. आशा बगे : एक दर्शन, डॉ.आशा सावदेकर, लोकसत्ता २४/१२/२००६
२०. मुलाखत आशा बगे यांची, उषा तांबे, साहित्य दिवाळी २००६.
२१. साहित्य अकादमी पुरस्कार विजेत्या आशा बगे, रुपाली शिंदे, साप्ताहिक सकाळ ६/१/२००७.
२२. महानोरांची कविता, श्रीकांत देशमुख

प्रश्नपत्रिका स्वरूप व गुणविभागणी
एम.ए.भाग १ - मराठी अभ्यासक्रम
जून २००८ पासून
अभ्यासपत्रिका क्र.४ : स्त्री वादी साहित्य

वेळ ३ तास		गुण ८०
प्रश्न १ ला	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न २ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ३ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ४ था	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ५ वा	टीपा लिहा (चार पैकी दोन)	१६

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
एम.ए.भाग १ - मराठी अभ्यासक्रम
जून २००८ पासून

अभ्यासपत्रिका क्र.- ४ : वाङ्मय प्रकारांचा अभ्यास - नाटक (ऐच्छिक)

*** अध्ययन अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये**

१. मराठी वाङ्मयातील प्रमुख वाङ्मय प्रकारांचा परिचय करून घेणे
२. नेमलेल्या वाङ्मयप्रकारांचा विकासक्रम समजावून घेणे
३. काही निवडक नाट्यकृतींचा अभ्यास करणे.

विभाग पहिला

घटक विश्लेषण :-

तासिका ४८

१. वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना : सैद्धान्तिक विचार
१.१ वाङ्मयप्रकार वर्गीकरणाचे तत्वे, दृष्टीकोन
१.२ वाङ्मयप्रकारांचे परस्परांशी नाते
१.३ वाङ्मयप्रकारनिष्ठ साहित्य समीक्षा स्थूल परिचय
२. वाङ्मयप्रकार स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये
२.१ नाटक या वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये
२.२ नाटक : एक संमिश्र कलाप्रकार, वाङ्मयीन मूल्य आणि प्रायोगिक मूल्य
२.३ नाट्य वाङ्मयाचे प्रमुख घटक - कथानक, पात्र, संवाद, संघर्ष आणि रचना
२.४ अन्य वाङ्मयप्रकारांहून नाटक या वाङ्मयप्रकाराचे वेगळेपण
३. नाटकाचे प्रकार
३.१ शोकात्मिका व सुखात्मिका - मेलोड्रामा फार्स
३.२ संगीत नाटक, व्यावसायिक नाटक, प्रायोगिक नाटक
३.३ पौराणिक नाटक, ऐतिहासिक नाटक, सामाजिक नाटक, चरित्रात्मक नाटक, विनोदी नाटक, अस्तित्ववादी नाटक, दलित नाटक इत्यादी
४. मराठी नाट्य लेखन तंत्र : स्वरूप व त्यातील बदल
५. मराठी नाट्य वाङ्मयाचा इतिहास (ठळक टप्प्यांचा परामर्श)

विभाग दुसरा

निवडक नाट्यकृतींचा अभ्यास

तासिका ४८

- ७.१ कुलवधू, मो.ग.रांगणेकर, पॉप्युलर प्रकाशन
- ७.२ वीज म्हणाली धरतीला, वि.वा.शिरवाडकर, पॉप्युलर प्रकाशन
- ७.३ वाडा चिरेबंदी, महेश एलकुंचवार, मौल प्रकाशन
- ७.४ किरवंत, प्रेमानंद गज्जी, मॅजेस्टिक प्रकाशन
- ७.५ सत्यशोधक, गो.पु.देशपांडे, साकेत प्रकाशन
- ७.६ शोभायात्रा, शफाअत खान, पॉप्युलर प्रकाशन

संदर्भ साहित्य:-

१. कालचे नाटककार, संपा.मु.श्री.कानडे
२. आजचे नाटककार, संपा.द.दि.पुंडे व स्नेहल तावडे
३. आधुनिक मराठी नाटक : आशय आणि आकृतिबंध, सुषमा जोगळेकर
४. नाटक एक चिंतन, वसंत कानेटक
५. चरित्रात्मक नाटक : संकल्पना आणि समिक्षा, गीता मांजरेकर
६. नाट्यदर्शन, सुनिल सुभेदार
७. मराठी नाट्यतंत्र, मो.द.ब्रह्मे
८. पौराणिक नाटक: नवा अन्वयार्थ, अरुण प्रभुणे
९. मराठी कॉमेडी - ट्रॅजेडी, माधव मनोहर
१०. मराठी फार्स, संपा.भिमराव कुलकर्णी
११. मराठी नाटक आणि रंगभूमी : पहिले शतक (१८४३ ते १९४३), डॉ.वि.भा.देशपांडे
१२. मराठी नाटक स्वातंत्र्योत्तर काळ - १९४७ ते १९९०, डॉ.वि.भा.देशपांडे
१३. मराठी नाट्यसृष्टी, गो.म.कुलकर्णी
१४. मराठी नाट्यलेखन तंत्राची वाटचाल, अरविंद वामन कुलकर्णी
१५. शोकनाट्याचे स्वरूप, सदा कऱ्हाडे
१६. सुखनाट्याचे स्वरूप, सदा कऱ्हाडे
१७. शोकांतिकाचा उदय, विलास खोले
१८. मराठी सामाजिक नाटक आणि स्त्री समस्या, कल्पना परांजपे
१९. मराठी रंगभूमी : उगम आणि विकास, मा.कृ.शिंदे
२०. मराठी रंगभूमी : नाटक, घटना आणि परंपरा, के.नारायण काळे
२१. रंगचर्या (नाटक : स्वरूप, प्रकार, शैली, लेखनप्रक्रिया, प्रयोग) कृ.रा.सावंत
२२. शिरवाडकरांची नाटके, सौ.शोभा देशमुख
२३. एलकुंचवारांची नाट्यसृष्टी, डॉ.सौ.संध्या अमृते
२४. शोकनाट्याची मूलतत्वे, संपा.डॉ.सु.गो.गोकाककर, प्रा.एन.आर.दुंडगेकर
२५. रंगयात्रा, वि.भा.देशपांडे
२६. वेध : संगीत नाटक आणि नाट्यसंगीत, संपा.डॉ.श्रीरंग संगोराम
२७. मराठी रंगभूमीचा पूर्वरंग, कृ.बा.मराठे

प्रश्नपत्रिका स्वरूप व गुणविभागणी
एम.ए.भाग १ - मराठी अभ्यासक्रम
जून २००८ पासून
अभ्यासपत्रिका क्र.४ : वाङ्मय प्रकारांचा अभ्यास

वेळ ३ तास		गुण ८०
प्रश्न १ ला	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न २ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ३ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ४ था	दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	१६
प्रश्न ५ वा	टीपा लिहा (चार पैकी दोन)	१६

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
मराठी अभ्यासक्रम

वर्ग	जुना अभ्यासक्रम २००२ ते २००७	नवा अभ्यासक्रम जुन २००८ पासुन
एम.ए.मराठी भाग १	<p>अभ्यासपत्रिका क्र.१ मध्ययुगीन मराठी वाङ्.मयाचा इतिहास (मुकुंदराज ते बखर वाङ्मय)</p> <p>अभ्यासपत्रिका क्र.२ समीक्षाशास्त्र</p> <p>अभ्यासपत्रिका क्र.३ लेखकाचा अभ्यास जयवंत दळवी</p> <p>अभ्यासपत्रिका क्र.४ (ऐच्छिक) स्त्रीवादी साहित्य स्त्रीसूक्त, अश्विनी धोंगडे सांगत्ये ऐका, हंसा वाडकर ज्याचा त्याचा प्रश्न, प्रिया तेंडुलकर मुलगी झाली हो, ज्योती म्हापसे स्त्री पुरुष तुलना, ताराबाई शिंदे अवकाश, सानिया किंवा साहित्यकृतींचा अभ्यास आज्ञापत्र राजवाडे लेखसंग्रह रानातल्या कविता अंगारमाती</p>	<p>अभ्यासपत्रिका क्र.१ मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते १९६०)</p> <p>अभ्यासपत्रिका क्र.२ साहित्य : समीक्षा आणि संप्रदाय</p> <p>अभ्यासपत्रिका क्र.३ लेखकाचा अभ्यास १. विंदा करंदीकर किंवा २. संत एकनाथ</p> <p>अभ्यासपत्रिका क्र.४ (ऐच्छिक) स्त्रीवादी साहित्य तिची कहाणी, ना.धों.महानोर आंधळ्याच्या गायी, मेघना पेठे भूमी, आशा बगे चारचौघी, प्रशांत दळवी संदर्भ स्त्री पुरुष, अश्विनी धोंगडे कहाणी लंडनच्या आजीबाईची, सरोजिनी वैद्य किंवा वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास (नाटक) कुलवधू, मा.ग.रांगणेकर वीज म्हणाली धरतीला, वि.वा.शिरवाडकर वाडा चिरेबंदी, महेश एलकुंचवार किरवंत, प्रेमानंद गज्वी सत्यशोधक, गो.पु.देशपांडे शोभायात्रा, शफाअत खान</p>

प्रा.एल.जी.सोनवणे
अध्यक्ष, मराठी अभ्यास मंडळ,